

ดนตรีการเมือง : ปรากฏการณ์ดนตรีในระบอบคอมมิวนิสต์สงครามเวียดนาม

Political Music : Musical Phenomenon Communist Regime In Vietnam War.

ทยา เตชะเสน¹

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช boran_j@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการชิ้นนี้เป็นมุมมองทางวัฒนธรรมดนตรีที่สะท้อนมีบทบาทต่อสังคม โดยในช่วงหนึ่งของเหตุการณ์ทางการเมืองที่เป็นผลพวงจากสงครามเวียดนาม ดนตรีเป็นหนึ่งในยุทธวิธี จากหลายกลยุทธ์ของกลุ่มคอมมิวนิสต์ หรือขบวนการปลดปล่อยแห่งเวียดนามใต้หรือเวียดกง นำเอา ดนตรีไปใช้ในกิจกรรมการปลุกกระดมให้กับชาวนา ชาวบ้าน ให้เข้าร่วมขบวนการกับกลุ่มตนเอง โดยมี เนื้อหาความหมายของเพลง ในเชิงต่อต้านฝ่ายตรงข้าม ในขณะที่เดียวกันการต่อต้านจากกลุ่มประเทศ อื่นๆเกือบทั่วโลก ได้แสดงบทบาทผ่านดนตรีที่มีเนื้อหาในเชิงสันติภาพเพื่อให้สงครามเวียดนามสงบ

ขอบเขตของบทบาททางดนตรีในปัจจุบันของประเทศเวียดนามและในกลุ่มประเทศ ใกล้เคียง ยังคงอยู่ในระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมดนตรีส่วนหนึ่ง มีขีดจำกัด อันเนื่องมาจากการเมืองในอดีต ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยหรือ ประเทศเสรีอื่นๆ ดังนั้น มุมมองดังกล่าวจึงเป็นข้อสังเกตที่เปรียบเทียบในหลักการของสิทธิทางดนตรีรวมไปถึงงานศิลปะอื่นๆ ซึ่ง ผู้เขียนได้มีความสนใจในระบอบคอมมิวนิสต์ที่มีบทบาทต่อการห้ามและการสนับสนุนสงคราม โดยใช้ดนตรี เป็นสื่อกลาง

ABSTRACT

This Academic is a reflection of the socio-cultural music. During one of the political aftermath of the Vietnam War. Music is one of many strategies, tactics of the Communists. Or liberation movement of South Vietnamese or Viet Cong. Bring music to the event to incite a peasant villagers to join the movement with a group of their own. The content of the song. In against opponents Meanwhile, opposition groups from other countries all over the world. He plays music through The content in the Vietnam War to Peace

The scope of the role of music in the country and in the neighboring countries remain in the communist regime. Making tradition and culture are part of the

limit due to the politics of the past. Unlike Thailand or Other free country Therefore, such a perspective, it is noted that compared to the principle of the right music to other art. The authors are interested in the Leninist regimes have a role to emerge Prohibition and support using music as a media.

บทนำ

ประเทศเวียดนาม ดินแดนที่หล่อหลอมวัฒนธรรมหลายอย่างที่ได้รับอิทธิพลจากการเป็นเมืองขึ้นของหลายประเทศ เริ่มจากประเทศจีน ฝรั่งเศส จนกระทั่งอเมริกา ในความเป็นเวียดนาม ล้วนมีความเป็นวัฒนธรรมจีนผสมผสานอยู่ เนื่องจากการขยายการปกครอง ทางพื้นที่ของประเทศจีนในอดีต โดยพื้นที่อาณาเขตในเวียดนามทางตอนเหนือที่มีพื้นที่ติดกับ ทางตอนใต้ บริเวณตอนใต้มีมณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ส่งผลให้ความเชื่อมโยง การปกครอง ที่ถูกผลักดัน ทางการเมือง แต่ชนกลุ่มน้อย ในเวียดนาม ไม่ได้ยอมรับความเป็นจีนมาตลอด แต่ในที่สุดวิถีแห่งความเป็นจีน หรือ ลัทธิขงจื้อ ซึ่งในอดีตชาวฮั่นได้แพร่ขยายอาณาเขตลงมาทางตอนใต้ ทำให้ประเทศเวียดนามได้รับวัฒนธรรมจากจีน จึงมีความเป็นจีนที่ชัดเจน

เวียดนามปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม โดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งเวียดนาม (Communist Party of Vietnam : CPV) เป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดเพียงพรรคการเมืองเดียวตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการจัดการทุกด้าน ทำให้เสถียรภาพทางการเมืองมีเอกภาพสูงและเวียดนามมีการกระจายอำนาจไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแต่ละจังหวัดจะมีคณะกรรมการประชาชน (Provincial People's Committee) ทำหน้าที่บริหารงานภายในท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ นโยบาย และกฎระเบียบต่างๆ ที่บัญญัติโดยองค์กรของรัฐที่อยู่ในระดับสูงกว่า ระบบการบริหารราชการท้องถิ่นของเวียดนาม (Olsen Dale, 2008)

ประวัติศาสตร์สงครามของเวียดนาม มีระบบการปกครองที่เป็นผลมาจากสงคราม จนในช่วงสงครามเวียดนาม กลุ่มเวียดนามเหนือได้เริ่มตั้งกลุ่มคอมมิวนิสต์ เพื่อสอดแนมไปในเวียดนามใต้ พยายามทำให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ขยายตัวไปยังอินโดจีน ส่วนที่เหลือคือประเทศเวียดนามใต้ ลาว กัมพูชา จากนั้นก็ลุกลามไปยังส่วนอื่นๆที่เหลือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ได้ร่วมกับพันธมิตรได้ร่วมกับประเทศในภูมิภาคร่วมต่อต้านการขยายตัวของ คอมมิวนิสต์ ในขณะเดียวกัน ฝรั่งเศสได้แพ้สงครามที่เดียนเบียนฟู ยุติสงครามกับเวียดนามห์ สหรัฐเข้ามาแทนที่และสถาปนาโง่ดินห์เดียม เป็นประธานาธิบดี มีการจัดตั้งพรรครัฐบาลเวียดนามโดยมีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตย ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาสนับสนุน

การถอนกำลังของฝรั่งเศสเกิดขึ้นพร้อมกับข้อตกลงที่ให้ เวียดนาม เหนือและเวียดนาม ใต้ถูกแบ่งเขตการปกครองในปี 2448 โฮจิมินห์และขบวนการเวียดนามห์ทำสงครามต่อสู้กับฝรั่งเศส

เพื่อให้ได้เอกราชคืนมาต้องใช้เวลาถึง 9 ปีเวียดนามจึงเอาชนะฝรั่งเศสได้ เมื่อ 7 พ.ค.2497 ซึ่งเป็นวันเดียวกับทหารเวียดนามที่ยึดเตียนเบียนฟูได้ฝรั่งเศสจึงต้องยอม ลงนามในสัญญาสงบศึกเรียกว่า อนุสัญญาเจนีวาข้อตกลงเจนีวา เมื่อ 20 ก.ค.2497 สารสำคัญของสัญญา คือ ต้องแบ่ง ประเทศ ออกเป็นสองประเทศ เป็นเวียดนามเหนือเวียดนามใต้ โดยยึดถือเอาเส้นขนานที่ 17 เป็นเส้นแบ่งเขต นี้เองจึงทำให้ เกิดอุบัติเหตุสงคราม เมื่อ 2497 เมื่อเวียดนามเหนือกับเวียดนามใต้ทำสงครามเพื่อรวมให้ เป็นหนึ่ง ประเทศเวียดนามเหนือ ซึ่งมีการปกครองภายใต้การนำของโฮจิมินห์ พยายามที่จะรวม เวียดนามทั้งสองส่วนเข้าด้วยกัน จึงส่งกำลังแทรกซึมเข้าไปในเวียดนามใต้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2498 โดยแฝงเข้าไปในลักษณะผู้ลี้ภัยและผู้อพยพ จากนั้นได้ปฏิบัติการ รุกราน ด้วยอาวุธและกำลัง ทหารอย่างรุนแรง ตลอดจนโฆษณาชวนเชื่อโจมตี รัฐบาลเวียดนามใต้ ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดีประกอบกับ การดำเนินนโยบายด้านการบริหารประเทศของรัฐบาลเวียดนามใต้ ประสบความล้มเหลวจึงได้ร้องขอ ความช่วยเหลือทางทหารและเศรษฐกิจจากมิตรประเทศฝ่ายโลกเสรี ประเทศเวียดนามใต้หรือ รัฐ เวียดนามเป็นประเทศหนึ่งที่ปรากฏบนแผนที่โลกในช่วง พ.ศ. 2497 ถึง พ.ศ. 2519 โดยแบ่งจาก เวียดนามเหนือที่ตำแหน่งละติจูดที่ 17 การแบ่งแยกเวียดนามเหนือและใต้นั้นเกิดขึ้นจากสนธิสัญญาเจนีวา หลังจากที่ทางฝรั่งเศสได้ปกครองหลายประเทศในแถบอินโดจีน ซึ่งในปี 2519 นั้นได้รวมเข้ากับ เวียดนามเหนือเป็น ประเทศเวียดนาม ในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2518

ระบอบคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม

การเกิดพรรคคอมมิวนิสต์ในเวียดนามเกิดขึ้นโดย โฮจิมินห์จากการรวมกำลัง คนในชาติที่ ต้องการรวมเวียดนามเหนือและใต้เป็นหนึ่งเดียว โฮจิมินห์ได้รับแนวทางของคอมมิวนิสต์มาจากประเทศ จีนหลังจากเป็นผลพวงจากอิทธิพลของการปฏิวัติรัสเซีย หากไม่มีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งรัสเซียในรัสเซีย ไปสู่ชัยชนะในการปฏิวัติรัสเซีย พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ไม่สามารถกำเนิดขึ้นได้พรรคคอมมิวนิสต์เป็น ตัวแทนของกรรมกรและชาวนาจำนวนมากที่ถูกกดขี่และถูกขูดรีดผลประโยชน์ ดังนั้นจึงชนะใจคนส่วนใหญ่และได้รับชัยชนะในสงครามกลางเมืองในที่สุด ชัยชนะจากการปฏิวัติทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ได้มา ซึ่งสถานะที่ถูกต้องตามครรลองของกฎหมาย และจึงเป็นพรรคการเมืองเดียวในสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่เป็นพรรคปกครองประเทศ ในขณะเดียวกันตามทฤษฎีการสร้างพรรคและหลักการทางการเมืองของ พรรคคอมมิวนิสต์ของลัทธิเลนิน หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะจากการปฏิวัติแล้ว จะสามารถ จัดตั้งได้เพียงรัฐบาลเผด็จการปราศจากชนชั้นภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ เพื่อที่จะนำพา ประเทศเดินไปบนเส้นทางของสังคมนิยม ซึ่งตามทฤษฎีและตามหลักกฎหมายนั้นได้ถือเป็นการ วางรากฐานให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคเดียวในการปกครองประเทศไปแล้ว และเนื่องจากพรรค คอมมิวนิสต์ไม่ได้ล้มพรรคเล็กและองค์กรการเมืองทั้งหลายที่ให้การสนับสนุนตลอดช่วงสงครามกลาง เมือง หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ได้ประกาศสถาปนาประเทศแล้วก็ได้อนุญาตให้พรรคและองค์กร

การเมืองเล็กๆ เหล่านี้ดำรงอยู่ต่อไปได้พร้อมทั้งยังได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกด้วย เพียงแต่พวกเขาต้องยอมรับความเป็นผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์

ประชาธิปไตยและคอมมิวนิสต์มีความต่างกัน โลกประชาธิปไตยมีการรับฟังทั้งสองด้าน ส่วนโลกคอมมิวนิสต์กลับตรงกันข้าม ในขณะที่คอมมิวนิสต์เป็นยึดอำนาจ แต่ประชาธิปไตยยึดศูนย์กลางคนละอย่าง ระบบประชาธิปไตยมีศูนย์กลางที่บุคคล แต่คอมมิวนิสต์มีศูนย์กลางที่พวกพ้องหรือพรรคการเมือง ในขณะที่โลกประชาธิปไตยมีศูนย์กลางที่อิสรภาพทางความรักและสันติภาพ แต่คอมมิวนิสต์กลับมีศูนย์กลางที่การข่มขู่ อาวุธปืนดาบ และปกครองโดยใช้กำลัง โลกสองโลกนี้แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

โง่ดินเดียม ใช้นโยบายแบบเผด็จการกวาดล้างประชาชนเวียดนามที่ต่อต้านรัฐบาลด้วยการใช้กองกำลังทหารกวาดล้างและสังหารประชาชนเวียดนามใต้เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดกลุ่มต่อต้านที่สำคัญขึ้นมาในช่วงของสงครามเวียดนามเหนือ คือ ขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ หรือเรียกกันว่าเวียดกง มีนโยบายโค่นล้มรัฐบาล โง่ ดินห์ เดียม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ ที่ต้องการรวมประเทศเวียดนามเข้าด้วยกัน การร่วมมือกันระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์และขบวนการปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามใต้ หรือเวียดกง มียุทธศาสตร์หลายด้าน ทั้งการเมืองและการทหาร โดยยุทธวิธีหนึ่งในสาม ประเภทที่ทำให้ประชาชนนั้น เอนเอียงมาทั้งฝั่งคอมมิวนิสต์คือ การโฆษณา ปลุกระดมด้วยข้อความ ใบปลิว หรือ บทเพลงที่กระจายด้วยคลื่นวิทยุในภูมิภาคต่างๆ

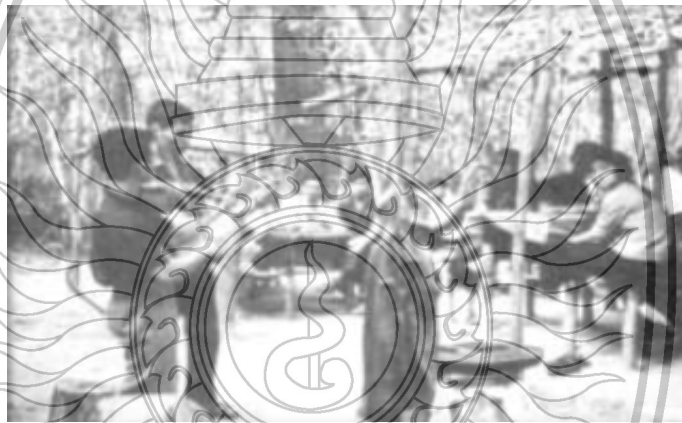
การเกิดสงครามเวียดนาม ในครั้งนั้น ทัวโลกให้ความสนใจเป็นอย่างมาก การแสดงออกของมวลชนทั้งคนในประเทศเวียดนามเองและคนภายนอก พยายาม สื่อต่อชาวโลกถึงการกระทำทั้งด้านลบของสงคราม การยับยั้ง การสนับสนุน การห้ามสิทธิบางอย่างในการแสดงออก ถูกกำหนดโดยนักการเมืองและกลุ่มคอมมิวนิสต์ การจำกัดสิทธิของการนำเสนอและการแสดงออกทุกด้าน ดนตรีเป็นสิ่งทำให้มวลชนมีความเข้าใจและเข้าใจในสาระของข่าวสาร ดนตรีจึงกลายเป็นสื่อชักนำต่อสงคราม ที่เป็นยุทธวิธีและการชุมนุม อันเป็นส่วนหนึ่งของการที่แสดงว่าถึง ความคิดต่าง ต่อการปกครองนั้น แสดงให้ทราบถึง บทบาทของดนตรีที่เกี่ยวกับการเมืองซึ่งนำมาต่อบริบทของดนตรีกับสังคมดังนี้

ดนตรีเพื่อการชักนำการปลุกระดมในเวียดนามใต้

บทเพลง หรือดนตรี ที่เกี่ยวกับการต่อต้านเมืองการปกครองนั้น อาจารย์ทรงพล สุขุมวาท (2541) วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีจีน ได้กล่าวถึง ระบบการปกครองประเทศจีนที่อยู่ในระบอบคอมมิวนิสต์ได้มีการทำดนตรีจีน และเนื้อร้องเพลงจีน โดยแทรกอุดมการณ์ของจีนเข้าไปเพื่อเผยแพร่ไปทั่วประเทศจีนที่มีความกว้างใหญ่ ให้คนจีนได้ฟัง ซึ่งเป็นการปลุกกระแสความรักชาติผ่านการแสดงดนตรีจีน และอุปรากรจีน เพราะเป็นสื่อที่สามารถขยายไปได้ตั้งนั้น วิธีการแบบจีน ซึ่งประเทศจีนมีการปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์มาก่อน และได้แพร่กระจายมายัง

กระจายมาถึงประเทศเวียดนามใน ลักษณะการรบของกลุ่มทหารและการปลุกระดมแบบปลุกฝังความคิด ได้สนับสนุนอาวุธ โครงสร้างทางการเมือง วิธีการทางทหารได้อย่างเหมาะสม มีทั้งแบบเบาในการการเมืองและแบบหนักในยุทธวิธีทางการทหาร

ภารกิจของ คอมมิวนิสต์ นอกเหนือจากการวางแผนการรบ และการวางแผนระบบการปกครองที่ กระจาย ไปในระบบของ การบริหารการปกครอง ในเวียดนามใต้ มีการแทรกเนื้อหาทางการเมือง ถูกแทรกลงในบทเพลง เพื่อ ชักนำโดยกลุ่มเวียดกง ที่เดินทางไปในหลายหมู่บ้านในจังหวัดของเวียดนามใต้ เพื่อปลุกระดมให้กับชาวนา ทั้งทางกิจกรรมและเพลงประจำกลุ่มการใช้เพลงในการประกอบกิจกรรม ตั้งระดับนักศึกษา และชาวนา ที่มีการประชุมในระดับกว้างและลึก โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ปลุกใจเพื่อการต่อสู้ รวบรวมความคิดของกลุ่มให้สอดคล้องกัน

ภาพที่ 1 การแสดงดนตรีเพื่อปลุกระดมชาวนาให้เข้าร่วมปลดปล่อยเวียดนามใต้
ที่มา: ศศิธร นพรัตน์ (2553)

จากแนวคิดของ Alan Merriam (1964) กล่าวว่าพลังอำนาจทางสังคมนั้นมีอิทธิพลต่อกิจกรรมทางดนตรี ซึ่งมันไม่ได้เป็นเพียงแต่ที่จะควบคุมเฉพาะสภาวะสังคมแปลกแยก(exotic societies) เท่านั้น แต่จะสามารถควบคุมไปในทุกสภาวะของสังคม ทางมานุษยวิทยาหรือดนตรีวิทยาได้ เล็งเห็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ว่าจะเป็นปัจจัยสำคัญพื้นฐานในการนำไปสู่การพัฒนามุมมองใหม่ในสังคมหนึ่ง ๆ โดยเป็นการเพิ่มค่าของความรู้สึกถึงความเป็นอยู่ของประชาชนว่าสะท้อนออกมาอย่างไรในสังคม ดังนั้นความสัมพันธ์ของดนตรีเป็นกระบวนการสำคัญที่นำไปสู่การค้นหาวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย ความเปลี่ยนแปลง และปัจจัยอื่น ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในสังคม ที่อาจเกิดจากการคิด การสร้างสรรค์ ของความต้องการในกลุ่มชน ทั้งนี้เพื่อที่จะพยายามแสดงให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง เป็นต้น

ดนตรี ศิลปะ หรือ บทกวี เป็นช่องทางที่การชุมนุม ปลุกระดม และการเคลื่อนไหวทางการเมือง เป็นสื่อที่ส่งจากผู้ส่งไปยังผู้รับสื่อ หรือสาร ผ่าน ถ้อยคำ ทำนอง อันเป็นความชอบของมนุษย์

โดยธรรมชาติ เทคนิค จากบทกลอน ผสมทำนอง สร้างความน่าสนใจแก่ผู้ฟังได้คล้ายตาม ใน วัตถุประสงค์ สำหรับทางการเมือง ดนตรี มีหน้าที่ส่วนประกอบของการเคลื่อนไหวทางการเมือง ของ กลุ่มต่อต้านรัฐบาล และการสร้างชาติ เช่น การประชุมทางการเมืองของรัฐบาลเวียดนามในปัจจุบัน จะ เริ่มขึ้น สมาชิกทุกคนร่วมกันร้องเพลงชาติเวียดนามและเพลง "แองเตอร์นาซีของนาล" หรือเพลง "สามัคคีนานาชาติ" ซึ่งเป็นเพลงสรรเสริญและสดุดีการต่อสู้ของชนชั้นกรรมาชีพ โดยมีรูปปั้นของ ประธานโฮจิมินห์ตั้งตระหง่านอยู่บนเวที

กระแสต่อต้านจากดนตรีต่อระบอบคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม

ปี 1970 กระแสดนตรีทั่วโลกไม่เพียงชักนำการเข้าร่วมของมวลชนเพื่อให้เข้าร่วม เท่านั้น แต่ยังมีบางกลุ่มที่ต้องการต่อต้านความเป็นคอมมิวนิสต์ ผ่านบทเพลง ในฝั่งตะวันตก ทั้งศิลปิน Rock Folk Country ในยุคสมัยของ ประธานาธิบดี นิกสัน เช่น บทเพลง Imagine ของ John Lennon ที่สนับสนุนให้หยุดสงคราม โดยบอกเป็นนัยที่สำคัญ เพลง Imagine ออกวางจำหน่ายใน รูปแบบ Single ในปี 1971 (พ.ศ. 2514) ที่ USA เนื้อหาของเพลงในภาพรวมก็คือ ไม่มีสวรรค์ ไม่มีนรก ไม่มีประเทศ ไม่มีศาสนา มีแต่สันติภาพ ความสงบสุข ประชาชนชาวโลกต่างหิбыื่นความปรารถนาดี ให้แก่กันและกันที่กล่าวถึงสันติภาพที่เกิดขึ้นบนโลกและ การหยุดสงครามในเวียดนามในช่วงเวลานั้น

เพลง War pig จากวง Black Sabbath กล่าวถึงสงครามเวียดนามผ่านบทเพลงมีความหมายว่า “บรรดานักการเมืองทั้งหลาย คือพวกเริ่มสงคราม แต่กลับไม่ได้ออกไปสู้รบด้วยตัวเอง และยังส่งคนจน ออกไปสู้แทน” Politicians hide themselves away. They only started the war Why should they go out to fight? They leave that role to the poor

ภาพที่ 2 การชุมนุมและร้องเพลงต่อต้านสงครามเวียดนามของชาวอเมริกัน

ที่มา: Rachel Harris and Barley Norton (2002)

เพลง People let's stop the war จากวงดนตรี Gran funk Reload ได้แสดงความคิดผ่านเนื้อเพลงว่า “If we had a president, that did just what he said, The country would be just alright, and no one would be dead, From fighting in a war, that causes big men to get rich. There's money in them war machines, now ain't this a bitch” มีความหมายว่า “ถ้าประธานาธิบดีทำตามที่เขาเสียใจไว้ ประเทศเราก็จะสงบสุข ไม่มีใครต้องไปตายในสงครามการต่อสู้ในสงคราม มันทำให้พวกคนใหญ่โตร่ำรวยจากเงินที่ค้าอาวุธสงคราม การแสดงการต่อต้านทางการเมือง ในฝั่งอเมริกา แสดงความเห็นที่ไม่ต้องการให้อเมริกาเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสงครามเวียดนาม อันเนื่องมาจาก การได้เปรียบเสียเปรียบของกษัตริย์เมืองของอเมริกา อีกทางหนึ่งเพื่อสร้างจุดขายของการตลาดของดนตรี จึงจับเอาประเด็นทางการเมืองสงครามมาเผยแพร่เพลงของวงดนตรี สำหรับการแสดงออกทางการเมืองผ่านดนตรี การศึกษาทางดนตรีมานุษยวิทยา ของอเมริกาถูกใช้ในกรณีศึกษา บทเพลง และประเด็นต่างๆที่ทำให้อเมริกาพ่ายแพ้สงคราม

ภายหลังจากการเกิดสงครามเวียดนาม กระแสต่อต้านคอมมิวนิสต์กระจายไปทั่ว การแสดงออกด้วยดนตรี เป็นสิ่งที่ทุกคนมีสิทธิ์ แต่สำหรับระบอบคอมมิวนิสต์ การต่อต้านในเชิงการตีแผ่การทำงานของพรรคคอมมิวนิสต์ ‘เซินเหงียน’ (Son Nguyen) หนุ่มแร็ปเปอร์ชาวเวียดนามที่กำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในสหรัฐฯ ได้โพสต์วิดีโอเพลงแร็ปชื่อ “DMCS” ที่แปลว่า “Fuck Communism” ลงยูทูบในช่วงต้นปี 2015 เพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยในเนื้อเพลงมีการใช้ถ้อยคำค่อนข้างหยาบคายและรุนแรงประจานหน่วยงานหลายๆภาคส่วนในระบบคอมมิวนิสต์เวียดนาม

ตัวอย่างกรณีคลิปวิดีโอของเพลง “DMCS” ของศิลปินดังกล่าวมียอดชมมากกว่า 900,000 ครั้ง จากการโพสต์ในเดือนมกราคมที่ผ่านมา แต่แทนที่จะได้ความมั่งคั่งหรือการชื่นชมอย่างที่แร็ปเปอร์ในสหรัฐฯ มักได้รับถ้าเกิดเพลงที่ตัวเองแต่งขึ้นมากลาย เป็นเพลงยอดฮิต เซินกลับต้องเผชิญหน้ากับการถูกจับขังคุก หรืออาจจะเลวร้ายกว่านั้น เนื่องจากเพลงที่เขาแต่งขึ้นมา ตอนนั้นก็กลายเป็นเพลงสำหรับกลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเวียดนาม

Barley Norton (2015) ได้อธิบายการเชื่อมโยงของการห้ามแสดงออก ทางดนตรีเกี่ยวกับระบอบคอมมิวนิสต์ในเวียดนามตั้งแต่ปี 1954-1975 เมื่อเวียดนามถูกแบ่งออกเป็นเหนือและใต้ การควบคุมอุดมการณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในภาคเหนือเมื่อการเคลื่อนไหวของผู้ประพันธ์เพลงที่เชื่อมโยงกับการประท้วงต่อต้านสงครามในภาคใต้ มีการเซ็นเซอร์ดนตรีหลังจากการสิ้นสุดของสงครามเวียดนามอเมริกันในปี 1975 และพิจารณาวิธีการ นำเสนอทางวัฒนธรรมดนตรี ช่วงปฏิรูปหลังจากปี 1986 เสรีภาพทางวัฒนธรรมในยุคปฏิรูปและอธิบายถึงวิธีการเซ็นเซอร์เพลง ได้กลายเป็นพันกับความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบของโลกาภิวัตน์คุณธรรมและเอกลักษณ์ประจำชาติ

สุดท้ายบทที่อยู่ในผลกระทบของเทคโนโลยีตั้งแต่ปลายปี 1990 ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับแร่เวียดนาม และมีศักยภาพสำหรับนักดนตรีที่จะใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหลีกเลี่ยงระบบดั้งเดิมของการเซ็นเซอร์ของรัฐ

ประเพณีและพิธีกรรมที่ถูกห้ามในระบอบคอมมิวนิสต์

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของเวียดนาม ในระบอบคอมมิวนิสต์ ถูกแทรกลงในวิถีชีวิตชาวเวียดนามอย่างหลบซ่อนอยู่เสมอ ที่ฝั่งทางไสยศาสตร์ ยังเป็นสิ่งที่ชาวเวียดนาม ใช้เป็นที่พึ่ง เช่น พิธี เลื่อนดวงการทำพิธีเลื่อนดวง สามารถช่วยคนที่มีความกังวล หรือเริ่มมีความผิดปกติทางจิต ชาวเวียดนามจะทำพิธีเลื่อนดวงเพื่อขจัดปัญหา และกลับมาใช้ชีวิตตามปกติของตน เมื่อสังคมพัฒนาขึ้น ความกดดันทางจิตใจก็เพิ่มเป็นทวีคูณ ความเครียดทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้คนหันเข้าหาพิธีเลื่อนดวงมากขึ้น

ภาพที่ 3 พิธีกรรมเลื่อนดวง ที่ถูกห้ามโดยระบอบคอมมิวนิสต์

ที่มา: Rachel Harris and Barley Norton.(2002)

ตัวอย่างการจัดพิธีเลื่อนดวง ของนางฮัวเอง ซึ่งเพื่อนร่วมงานของนางฮัวเองซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ก็ไม่รู้ว่านางฮัวทำพิธีเลื่อนดวง พรรคคอมมิวนิสต์ห้ามประชาชนประกอบพิธีเลื่อนดวงอย่างสิ้นเชิงจนกระทั่งช่วงทศวรรษที่ 1980 (Rachel Harris and Barley Norton, 2002) แม้ว่าจะมีการประกอบพิธีนี้แบบลับ ๆ ก็ตาม แม้แต่ในปัจจุบันผู้ประกอบพิธีเลื่อนดวงก็อาจต้องเสียค่าปรับประมาณ 250 เหรียญสหรัฐฯ (ราว 8,000 บาท) ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากรัฐบาลต้องการจะป้องปรามคนทำพิธีที่มุ่งแสวงหากำไรมากกว่าผู้ที่ศรัทธาในพิธีเลื่อนดวงอย่างแท้จริง เหมือน นางฮัว “รัฐบาลพยายามสั่งห้ามพิธีเลื่อนดวง แต่จนแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่จะห้ามทำพิธีเลื่อนดวง”

พิธีเมื่อวิญญูณประทับร่างเท่านั้น คนทำและคนร่วมพิธีมักจะหันมาพึ่งพิธีกรรมโบราณนี้เพื่อลดความเครียด หรือขอให้วิญญูณช่วยแก้ปัญหาหัวใจหรือการงาน ในอดีตเจ้าอาณานิคมอย่างฝรั่งเศสและผู้นำคอมมิวนิสต์ของเวียดนามจำกัดการทำพิธีทรงเจ้าเข้าผี แต่ประเพณีซึ่งบางครั้งถือ

เป็นพิธีนอกกรีตนี้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่รัฐบาลเริ่มผ่อนคลายนโยบายที่เคร่งครัดลงเมื่อทศวรรษก่อน

เหตุการณ์ต่างๆทำให้เส้นทางของดนตรีมีความสำคัญในระดับหนึ่งในฐานะสื่อที่เรียกร้อง ปลุกเร้าหรือต่อต้าน ระหว่างกลุ่ม เป็นผลให้เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ชนะสงครามจึงเป็นผู้ควบคุมกฎระเบียบและประเพณีวัฒนธรรมต่างๆไว้ด้วยกัน จำกัดสิทธิทางการแสดงออก ของดนตรีและวัฒนธรรมอื่นเช่น การแสดงดนตรีประกอบในพิธีต่างๆ ที่ระบอบคอมมิวนิสต์ไม่ยอมรับ ถือเป็นการทำผิดกฎหมายที่ถูกลงโทษได้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและพลังของดนตรีต่อสังคม

การวางรากฐานด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถูกกำหนดมาจากประเทศจีนเป็นหลัก ซึ่งประเทศจีนมีอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่ส่งมายังเวียดนามอยู่นาน ดังนั้นภาพกว้างของสงครามเวียดนามจึงเต็มไปด้วยจิตวิญญาณของประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศในระบอบคอมมิวนิสต์ ปราบกฏลักษณะดนตรีต้องห้ามหรือการห้ามประพันธ์เพลงที่สื่อถึงเจตนาร้ายต่อระบบการเมืองเวียดนามจึงมีความน่าสนใจในแง่ของ หน้าที่ของดนตรี

สรุป

ปรากฏการณ์ทางดนตรีที่เกิดขึ้นเกือบทั่วโลกในช่วงสงครามเวียดนามที่ด้านหนึ่งถูกใช้เพื่อแฝงเนื้อหา เพื่อเป็นสื่อที่มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งสารไปยังผู้รับฟัง มีเป้าหมายสองด้านคือการยับยั้งและการสนับสนุนของประชาชนที่ขัดขวางต่อการเกิดสงคราม พรรคคอมมิวนิสต์มีบทบาทต่อสังคมชาวเวียดนามใช้ดนตรีสำหรับการชักนำของกลุ่ม ปลดปล่อยแห่งเวียดนามที่ พยายามเปลี่ยนความคิดต่อชาวนา ด้วยดนตรีที่ต่อต้านสงครามที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น และการแสดงออกเพื่อการสนับสนุนของกลุ่มปลดปล่อยของกลุ่มคอมมิวนิสต์

บริบทดนตรีในช่วงสงครามเวียดนามถูกใช้ทั้งเพื่อห้ามและยุยง ชักนำ ต่อมวลชนเหมือนกับข่าวสารทั่วไปที่ถูกกระจายไปในพื้นที่ต่างๆเพียงแต่ ดนตรีนี้น้อยอยู่ในบทบาทไหน พื้นที่ไหน และช่วงเวลาไหน ดังนั้น การใช้ดนตรีทำงานนั้น ถือว่าเป็นเครื่องชนิดหนึ่งของสงคราม ตัวอย่าง การใช้เพลง ในการชุมนุมของกลุ่มปลดปล่อยในเวียดนามใต้ คือ หนึ่งในยุทธศาสตร์การรบของพรรคคอมมิวนิสต์ที่กำหนดให้ประชาชน เวียดนามใต้ มีความเกลียดชังต่อ พรรคร่วมรัฐบาล ที่ถูกสนับสนุนโดยอเมริกา ในขณะเดียวกัน ชาวอเมริกัน ใช้เพลงเป็นสื่อต่อต้านการสนับสนุนของประธานาธิบดีของอเมริกาที่ยังสนับสนุนการรบในเวียดนาม

ผลพวงของระบอบคอมมิวนิสต์ยังผูกอยู่กับประเทศเวียดนามจนถึงปัจจุบัน การกำหนดสิทธิการแสดงออก ทางสื่อหรือการชุมนุมอันมีดนตรีไปเป็นองค์ประกอบนั้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของดนตรีที่ครอบงำความคิดของกลุ่มคนโดยเฉพาะชนชั้นแรงงาน ชาวนา และในยุคสมัยช่วงของสงครามแล้วบทเพลงต่างๆ มักจะถูกควบคุมเนื้อหาของดนตรี นั้นหมายถึงการควบคุมข่าวสาร

อย่างหนึ่ง เพราะการฟังดนตรี เปรียบเสมือนการอ่านหนังสือพิมพ์เพื่อรับรู้ข่าวสาร เพราะเป็นสื่อเพื่อการโน้มน้าว ต่อผู้ฟัง เพื่อป้องกันความคิดแบบชาติตะวันตกหรือคิดต่างไปจากการปกครองแบบเวียดนามที่ถูกวางเอาไว้

เอกสารอ้างอิง

- ทรงพล สุขุมวาท. **ดนตรีแต่จิ๋วกรณีศึกษาวงดนตรีคลองเตยเหลือยงหลักฮิ่ง**. วิทยานิพนธ์. ศศม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- ศศิธร นพรัตน์. **ยุทธวิธีของเวียดนามในสงครามเวียดนาม**. ค.ศ. 1965-1975. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2553.
- สุรชาติ บำรุงสุข “**ยุทธศาสตร์ของเวียดนาม**” วารสารเสนาธิปัตย์ พฤษภาคม-สิงหาคม. 2528
- Barley Norton. **Music and Censorship in Vietnam since. 1954**. University London British Journal of Ethnomusicology. Volume 11, Issue 1, 2002 . The Moon Remembers Uncle Ho”: The politics of music and mediumship in northern Vietnam
- Christina Tomlinson. **American Changing Mirror : How Popular Music Reflect s Public Opinion During War Time**. by University Faculty Mentor Jaclyn Stanke Campbell University.
- Merriam, Alan. 1964. **The Anthropology of Music**. United State of America.: Libraly of Congress
- Olsen, Dale A. **Popular Music of Vietnam :The Politics of Remembering, the Economics of Forgetting**. Routeldge: New York. 2008.
- Rachel Harris and Barley Norton. **Ritual Music and Communism**. *British Journal of Ethnomusicology* Vol. 11, No.1. 2002.